

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Financiranje razvoja – položaj civilnog društva”

(samoinicijativno mišljenje)

(2015/C 383/08)

Izvjestitelj: Ivan VOLEŠ

Dana 18. veljače 2015. Europski gospodarski i socijalni odbor, sukladno pravilu 29. stavku 2. svog Poslovnika, odlučio je sastaviti samoinicijativno mišljenje o temi:

„Financiranje razvoja – položaj civilnog društva”.

Stručna skupina za vanjske odnose, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, Mišljenje je usvojila 11. lipnja 2015.

Europski gospodarski i socijalni odbor Mišljenje je usvojio na svom 509. plenarnom zasjedanju održanom 1. i 2. srpnja 2015. (sjednica od 2. srpnja 2015.), sa 142 glasova za, 0 protiv i 3 suzdržana.

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO poziva na to da se novom razvojnom planu dâ globalna dimenzija i da ga se usmjeri na poboljšanje kvalitete života. Taj se plan mora temeljiti na poštovanju ljudskih prava, prevenciji i mirnom rješavanju sukoba, dobrom upravljanju, smanjivanju socijalnih razlika, jačanju uloge žena i sudjelovanju svih onih koji se osjećaju odgovornima za razvoj svijeta i njegovo očuvanje za buduće naraštaje.

1.2. EGSO podržava usvajanje predloženih ciljeva održivog razvoja te traži da se sva dostupna financijska sredstva mobiliziraju i upotrijebe na transparentan i učinkovit način u svrhu ravnomjerne integracije gospodarske, socijalne i ekološke dimenzije održivog razvoja. Moramo spriječiti rasipanje novca na oružane sukobe, nezakoniti prijenos novca i njegovo otjecanje u sivu ekonomiju.

1.3. EGSO traži da se podrška socijalnom dijalogu uvrsti među prioritete razvoja, s obzirom da je riječ o značajnom instrumentu za ravnopravno uvažavanje interesa socijalnih partnera i održavanje socijalnog mira, neophodnog za postizanje ciljeva održivog razvoja.

1.4. Službena razvojna pomoć (eng. *official development assistance*, ODA) treba biti usmjerena na najslabije razvijene i ugrožene zemlje. EU bi trebao potvrditi da se obavezuje osigurati ukupnu službenu razvojnu pomoć u iznosu od 0,7 % BNP-a, a 0,15 – 0,20 % BNP-a kao pomoć najslabije razvijenim zemljama. Ta obaveza mora biti povezana sa zahtjevom za ispravnu i učinkovitu upotrebu svih sredstava namijenjenih financiranju razvojne pomoći, u skladu s načelima usvojenim u Monterreyu, Dohi i Busanu.

1.5. Službena razvojna pomoć ne bi se smjela ocjenjivati samo na temelju iznosa, već i s obzirom na kvalitetu i doprinos ostvarenju ciljeva održivog razvoja. Stoga je potrebno uspostaviti nove pokazatelje za ocjenjivanje njezine učinkovitosti.

1.6. Kako bi proračunska potpora zemljama u razvoju bila učinkovitija, EGSO preporučuje da se iskoristiti iskustvo provedbe kohezijske politike EU-a i njezinih instrumenata, poput strukturnih i kohezijskih fondova, da bi se financijska sredstva namijenjena razvoju ciljano usmjerila na ostvarenje ciljeva održivog razvoja.

1.7. Kako bi se bolje iskoristili nacionalni resursi – kako javni tako i privatni – koji će biti sve važniji, nužno je provesti radikalnu fiskalnu reformu, uspostaviti dobro porezno upravljanje i integrirati neformalni sektor u formalno gospodarstvo te se odlučno boriti protiv korupcije i za njezino sprečavanje. Zaključivanje međunarodnog sporazuma o borbi protiv utaje poreza, poreznih oaza i nezakonitih financijskih tokova, kao i bolja suradnja s OECD-om i UN-ovim Odborom stručnjaka za međunarodnu suradnju u poreznim pitanjima, doprinijeli bi tom cilju.

1.8. EGSO podržava uključivanje privatnog sektora u provedbu projekata koji su djelomično ili u cijelosti komercijalno neodrživi, putem javno-privatnih partnerstava i kombiniranim financiranjem projekata javno-privatnog partnerstva (eng. *blending*). Uspjeh njihove realizacije temelji se na *ex ante* procjeni njihove održivosti, poštovanja načela transparentnosti, uključujući u pogledu izvješćivanja, zajedničke odgovornosti i preuzetih obveza.

1.9. EGSO prepoznaje potencijalni doprinos izravnih stranih ulaganja razvoju, pod uvjetom da su usmjerena na ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Prihode od izravnih stranih ulaganja trebalo bi prije svega ponovno uložiti u zemlje u razvoju u kojima su bili ostvareni. Zemlje korisnice trebale bi imati jasnu strategiju ulaganja. Države koje su novi ulagači – poput Kine, Brazila i Indije – trebale bi u okviru svojih ulaganja u zemlje u razvoju u obzir uzeti načela održivog razvoja.

1.10. EGSO podržava inovativne dopunske izvore financiranja razvoja, kao što su skupno financiranje, aktivnosti međunarodnih dobrotvornih fondova te prijenos uštedevine iseljenika u matične države. Odbor pozdravlja prijedloge za nove izvore financiranja koje je iznijela Vodeća skupina za inovativno financiranje razvoja. Oni bi mogli postati značajan resurs, pod uvjetom da se primjenjuju na svjetskoj razini i da prekomjerno ne ograniče sektor na koji se primjenjuju.

1.11. Civilno društvo, koje okuplja i socijalne partnere i nevladine organizacije, treba na znatno učinkovitiji i strukturiraniji način uključiti u osmišljavanje razvojnih programa, praćenje njihove realizacije i ocjenu njihovih rezultata i njihovog učinka. Stoga je potrebno, kako u zemljama u razvoju tako i u razvijenim zemljama, uspostaviti i sustavno unapređivati sustav nadzora postupaka razvojne pomoći i u njega uključiti odgovarajuće organizacije civilnog društva. U tom kontekstu EGSO stavlja na raspolaganje svoje opsežno iskustvo suradnje s partnerima u državama AKP-a, Latinske Amerike, Azije, Istočnog partnerstva, euromediterranske regije i drugim državama.

1.12. Kako bi civilno društvo moglo obavljati taj zadatak, potrebno mu je pružiti podršku putem programa jačanja kapaciteta institucija civilnog društva u državama partnerima.

2. Ključna stajališta EGSO-a o razvojnom planu za razdoblje nakon 2015. godine

2.1. Godina 2015. ključna je za definiranje novog pristupa razvoju na svjetskom planu. Glavna misija Milenijskih razvojnih ciljeva – smanjenje siromaštva – ostvarena je samo djelomično. Novi ciljevi održivog razvoja⁽¹⁾ trebali bi donijeti radikalne promjene na koje EGSO već dugo poziva. Odbor je zadovoljan što su neke njegove preporuke uključene u ciljeve održivog razvoja.

2.2. EGSO je u svojim nedavnim mišljenjima zatražio da novi razvojni ciljevi postanu dio održivog razvoja na svjetskoj razini⁽²⁾. Istaknuo je nezamjenjivu ulogu civilnog društva u razvojnoj politici⁽³⁾ i ukazao na nužnost uključivanja socijalne zaštite u razvojnu politiku EU-a⁽⁴⁾. Odbor je također iznio niz prijedloga za sudjelovanje privatnog sektora u razvoju nakon 2015. godine⁽⁵⁾, uključivanje ciljeva održivog razvoja i uloge civilnog društva u sporazume EU-a o ulaganjima⁽⁶⁾, doprinos trgovine rastu i razvoju⁽⁷⁾ i ciljeve za razdoblje nakon 2015. godine u euromediterranskoj regiji⁽⁸⁾. Na izvanrednom zajedničkom sastanku održanom 20. listopada 2014., stručna skupina REX i Promatračka skupina EGSO-a za održivi razvoj usvojile su prijedloge za plan održivog razvoja nakon 2015. godine koji će se iznijeti u budućim pregovorima o ciljevima održivog razvoja i njihovom financiranju.

⁽¹⁾ UN-ov sastanak na vrhu koji će se u rujnu održati u New Yorku.

⁽²⁾ Mišljenje EGSO-a o temi *Pristojan život za sve: stati na kraj siromaštvu i osigurati održivu budućnost svijetu*, SL C 271, 19.9.2013., str. 144.

⁽³⁾ Mišljenje EGSO-a *Uključenost civilnog društva u razvojne ciljeve EU-a i razvojnu suradnju*, SL C 181, 21.6.2012., str. 28.

⁽⁴⁾ Mišljenje EGSO-a o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Socijalna zaštita u razvojnoj suradnji Europske unije, SL C 161, 6.6.2013., str. 82.

⁽⁵⁾ Mišljenje EGSO-a o sudjelovanju privatnog sektora u okviru za razvoj nakon 2015., SL C 67, 6.3.2014., str. 1.

⁽⁶⁾ Mišljenje EGSO-a *Uloga održivog rasta i uključivanju civilnog društva u samostalne investicijske sporazume EU-a s trećim zemljama*, SL C 268, 14.8.2015., str. 19.

⁽⁷⁾ Mišljenje EGSO-a *Trgovina, rast i razvoj – prilagođavanje trgovinske i ulagačke politike državama koje najviše trebaju pomoć*, SL C 351, 15.11.2012., str. 77.

⁽⁸⁾ Mišljenje REX/438 „Ciljevi nakon 2015. godine u euromediterranskoj regiji”, točka 6.4., vidjeti stranicu 47 ovoga Službenog lista.

2.3. Socijalni dijalog mora postati važan element razvojnog plana za razdoblje nakon 2015., s obzirom na to da je riječ o instrumentu koji omogućuje reguliranje odnosa između poslodavaca i radnika kao i održavanje, zahvaljujući ravnomjernom uvažavanju interesa socijalnih partnera u okviru socijalnih ugovora, socijalnog mira neophodnog za uspjeh kontinuiranog razvoja određenog društva.

2.4. EGSO inzistira na tome da je potrebna dosljednost između ciljeva slobodne trgovine i ciljeva održivog razvoja u pregovorima koji se vode u okviru WTO-a ili koje EU trenutno vodi o uslugama, ekološkim dobrima, kao i u okviru provedbe postojećih sporazuma WTO-a.

2.5. Svi sporazumi o trgovini i ulaganju trebali bi biti u skladu s kriterijima održivog razvoja, uključujući njihove učinke na zapošljavanje, ugrožene skupine i rodna jednakost. Tim sporazumima ne bi se smjelo sprečavati zemlje u razvoju da upravljaju krizama, reguliraju protok kapitala, provode pravedno oporezivanje i pružaju osnovne javne usluge. EU bi trebao provesti potpunu procjenu učinka održivosti, posebice sporazuma o ekonomskom partnerstvu te se pritom osobito usredotočiti na pravo na razvoj te na specifična prava na hranu, zdravlje i pristojnu plaću, uzimajući u obzir učinak na ugrožene skupine.

2.6. Svjetski konsenzus o održivom razvoju mora poštovati temeljna ljudska prava te biti usmjeren na sprečavanje sukoba i jačanje mira, uklanjanje društvenih nejednakosti, dobro upravljanje, podržavanje demokratskih lokalnih zajednica, jačanje uloge žena i uključivanje privatnog sektora u razvoj. Da bi se to postiglo, članice UN-a trebaju usvojiti, promicati i ratificirati međunarodne pravne instrumente, konvencije, sporazume i propise⁽⁹⁾. Smatramo da je Komunikacija Europske komisije naslovljena „Globalno partnerstvo za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj nakon 2015.”⁽¹⁰⁾ prikladan temelj za buduće pregovore te pozivamo EU da u tim pregovorima preuzme vodeću ulogu.

3. Opće napomene Odbora

3.1. EGSO naglašava da je na području održivog razvoja potreban globalan pristup. Svaka je država prvenstveno sama odgovorna za vlastiti razvoj, a međunarodna zajednica treba uspostaviti pogodno okruženje koje pospješuje održiv razvoj svih zemalja i koje obuhvaća poštovanje svjetskih javnih dobara, očuvanje prirodnih resursa, stabilna financijska tržišta, otvorenu međunarodnu trgovinu, regulirane migracije i ciljanu podršku tehnološkom razvoju u svrhu održivog razvoja.

3.2. Mobilizacija svih raspoloživih financijskih sredstava preduvjet je za ostvarenje ciljeva održivog razvoja. Prema procjenama UNCTAD-a, zemljama u razvoju su za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja u razdoblju 2015. – 2030. godišnje potrebna ulaganja u iznosu od 3,9 bilijuna dolara (USD), od čega 2,5 bilijuna nije financirano⁽¹¹⁾.

3.3. EGSO se slaže da u svijetu postoji dovoljno raspoloživih izvora financiranja. Osim službenih sredstava⁽¹²⁾ postoje i skriveni izvori, poput financiranja ratova i oružanih sukoba u svijetu. Izbjegavanje poreza, siva ekonomija i nezakoniti financijski transferi također ograničavaju raspoloživost sredstava te se protiv njih treba sustavno boriti.

⁽⁹⁾ Konvencija UN-a od 18. prosinca 1979. o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji, Konvencija C189 o zaštiti radnika i radnica u domaćinstvima, Konvencija C184 o sigurnosti i zdravlju u poljoprivredi, Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima i njegov fakultativni protokol itd.

⁽¹⁰⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Globalno partnerstvo za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj nakon 2015., COM(2015) 44 završna verzija, 5. veljače 2015.

⁽¹¹⁾ *The Global Development Financing Landscape – Who can contribute what?* (Financijsko okruženje globalnog razvoja – Koliko tko može doprinijeti?), James Zhan, direktor UNCTAD-ovog Odjela za ulaganja i poslovanje, Izvješće UNCTAD-a o ulaganjima u svijetu, predstavljeno na javnom saslušanju u Europskom parlamentu 24. veljače 2015.

⁽¹²⁾ Procjenjuje se da imovina banaka iznosi 121 bilijun dolara, mirovinskih fondova 34 bilijuna, osiguravajućih društava 28 bilijuna, multinacionalnih kompanija 25 bilijuna te državnih investicijskih fondova 6,5 bilijuna.

3.4. Pronalaženje i mobilizaciju sredstava nije moguće odvojiti od obaveze da se ona na odgovarajući način upotrijebe. I dalje se treba oslanjati na načela uspješnosti i učinkovitosti razvojne pomoći usvojena u Monterreyu, Dohi i Busanu te se odlučno boriti protiv rastrošne i nerazumne upotrebe svih oblika sredstava namijenjenih razvoju, bilo financijskih ili nefinancijskih.

3.5. Razvojnu pomoć ne bi trebalo ocjenjivati samo na temelju njezinog iznosa, već bi trebalo ocjenjivati i njezinu kvalitetu i njezin doprinos ostvarenju ciljeva održivog razvoja i poboljšanju kvalitete života. Stoga je potrebno definirati nove pokazatelje koji sadrže kriterije za procjenu te podržati statističke agencije zemalja u razvoju, između ostalog putem prijenosa znanja i uzajamne razmjenjene informacija.

3.6. Uključivanje šire lepeze organizacija civilnog društva u izradu nacionalnih razvojnih ciljeva i planova doprinijelo bi pomirenju interesa privatnog sektora i javnih ciljeva. Promicanje načela transparentnosti, dostupnosti javnih natječaja, učinkovitosti i racionalnosti uloženi sredstava i odgovornosti državnih službenika za provedbu usvojene razvojne strategije u zajedničkom je interesu tih sektora.

3.7. Kako bi mogao izvršavati svoju zadaću na području razvoja, privatnom je sektoru potrebno povoljno poslovno okruženje koje obuhvaća općepriznata demokratska načela vladavine prava te pospješuje osnivanje i razvoj poduzeća, smanjuje birokraciju, jača transparentnost, sprečava korupciju i potiče ulaganja. Neophodno je da privatni sektor prihvaća međunarodno priznata načela u pogledu društvene odgovornosti poduzeća, poštuje temeljna gospodarska i socijalna prava i zahtjeve održivog razvoja te da stvara nova radna mjesta u skladu s Programom za dostojanstven rad Međunarodne organizacije rada (ILO).

3.8. EGSO poziva na još veće usklađivanje i dosljednost svih politika EU-a koje se tiču održivog razvoja⁽¹³⁾, kako bi se izbjeglo eventualno udvostručavanje, preklapanje, rascjepkanost, pa čak i proturječni pristupi te da bi se produbilo sustavno usklađivanje bilateralne razvojne pomoći koju države članice pružaju kako bi se ostvarili ciljevi održivog razvoja.

4. Napomene EGSO-a

4.1. Službena razvojna pomoć

4.1.1. Iako službena razvojna pomoć ne može zadovoljiti sve potrebe za tom vrstom potpora, ona je i dalje neophodna stanovnicima manje razvijenih zemalja i zemalja pogođenih oružanim sukobom, onima kojima prijete prirodne katastrofe ili epidemije, te onima koji žive na izoliranim otocima i u zemljama koje nemaju pristup moru.

4.1.2. Sredstva službene razvojne pomoći treba prvenstveno upotrijebiti kako bi se iskorijenilo siromaštvo u siromašnim i ugroženim zemljama. EGSO ukazuje na porast siromaštva u državama sa srednje visokim dohotkom, uslijed neravnopravne podjele bogatstva. Treba iskoristiti učinak poluge službene razvojne pomoći kako bi se svi izvori pomoći, uključujući privatna ulaganja, upotrijebili za iskorjenjivanje siromaštva.

4.1.3. EGSO poziva Komisiju i Vijeće da usvoje zajedničko i jasno stajalište EU-a u pogledu službene razvojne pomoći, u svjetlu pregovora na konferenciji u Adis Abebi. EU bi trebao potvrditi da se obavezuje osigurati ukupnu službenu razvojnu pomoć u iznosu od 0,7 % BNP-a, a 0,15 – 0,20 % BNP-a kao pomoć za najslabije razvijene zemlje. EGSO upozorava na činjenicu da će za mjere namijenjene borbi protiv klimatskih promjena, a koje će biti predmet pregovora na konferenciji u Parizu u prosincu 2015., biti potrebna dodatna sredstva.

4.1.4. Statistike u pogledu opsega službene razvojne pomoći same po sebi ne odražavaju ni kvalitetu ni rezultate odobrene pomoći, niti njezine stvarne učinke na razvoj zemalja korisnica. EGSO odobrava prijedlog Odbora za razvojnu pomoć OECD-a da se, osim službene razvojne pomoći, prate i potpore i podrška koje su za održiv razvoj dodijeljene izvan okvira službene razvojne pomoći⁽¹⁴⁾. Nefinancijska pomoć često na razvoj određene zemlje ima znatno veći učinak nego financijska pomoć (na primjer, obrazovanje, razmjena iskustava, prijenos tehnologije i znanja, znanstvena i tehnološka suradnja).

⁽¹³⁾ Primjerice politike u pogledu trgovine, poljoprivrede, stvaranja radnih mjesta, socijalne zaštite, klimatskih promjena, energije, zaštite okoliša i biološke raznolikosti, prometa, zdravlja, proizvoda i potrošača, regionalnog i gradskog razvoja, migracija te borbe protiv korupcije i pranja novca.

⁽¹⁴⁾ Ukupna službena potpora za održivi razvoj.

4.1.5. Proračunska potpora zemljama u razvoju trebala bi uvijek imati točno određena proračunska sredstva, a donatori i korisnici trebali bi preuzeti zajedničku odgovornost i osigurati učinkovitu upotrebu tog oblika potpore za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja u skladu s međunarodno priznatim pravilima financijskog upravljanja i nadzora, uključujući snažne uvjetne odredbe i mjere za sprečavanje korupcije i borbu protiv nje. I samo financiranje iz sredstava EU-a trebalo bi uvjerljivo zaštititi od korupcije. Odbor preporučuje da se iskoristi iskustvo stečeno u provedbi europske kohezijske politike u zemljama u razvoju kako bi se više razvojnih sredstava na bolji način usmjerilo ka ostvarivanju ciljeva održivog razvoja te kako bi se strože nadzirala njihova upotreba te ocijenili postignuti rezultati.

4.2. *Sredstva na nacionalnoj razini*

4.2.1. EGSO je uvjeren da će u skorijoj budućnosti važnost domaćih javnih i privatnih sredstava namijenjenih razvoju znatno porasti.

4.2.2. Da bi se povećali opseg i učinkovitost upotrebe domaćih sredstava, sustavno se treba boriti protiv nezakonitih financijskih tokova, pranja novca proizašlog iz nezakonitih radnji, uključujući i iz neprijavljenog rada, krijumčarenja migranata i izvoza neprerađenog otpada, a trebalo bi poboljšati i ubiranje poreza i boriti se protiv korupcije i kriminala, a golemi neformalni sektor integrirati u formalno gospodarstvo. Zemljama u razvoju treba pomoći da provedu temeljne porezne reforme i poboljšaju dobro upravljanje na području poreza. EGSO traži od EU-a da aktivnije radi na zaključivanju međunarodnih sporazuma o borbi protiv utaje poreza, poreznih oaza i nezakonitih financijskih tokova te da poboljša suradnju s OECD-ovim Centrom za poreznu politiku i upravu i UN-ovim Odborom stručnjaka za međunarodnu suradnju u poreznim pitanjima.

4.2.3. Danas je razina domaćih privatnih ulaganja, bilo izravnih ili u sklopu portfelja, nekoliko puta viša od razine stranih ulaganja. Njih nužno treba usmjeriti na postizanje razvojnih ciljeva, primjerice putem poticaja ili dobro pripremljenih i osiguranih projekata javno-privatnog partnerstva, kako bi postali važno sredstvo za postizanje ciljeva održivog razvoja.

4.2.4. Postoji cijelo bogatstvo neiskorištenih domaćih sredstava, pogotovo u zemljama u razvoju koje imaju bogate mineralne resurse i u kojima, usprkos relativno visokim državnim prihodima, većina stanovništva živi u siromaštvu, a razvoj domaćeg gospodarstva, infrastrukture i socijalnih službi je zanemaren. Civilno društvo s pravom kritizira metode koje neki od stranih ulagača u ekstraktivnu industriju koriste u zemljama u razvoju i poziva na poštivanje temeljnih standarda zaštite okoliša, socijalne zaštite radnika te transparentnosti u plaćanju poreza i prijenosu dobiti u strane zemlje, kao i na izvještavanje u skladu s OECD-ovim pravilima za multinacionalna poduzeća⁽¹⁵⁾. EGSO pozdravlja mjere poduzete za poboljšanje situacije poput Inicijative za transparentnost ekstraktivnih industrija⁽¹⁶⁾.

4.3. *„Kombinirano financiranje” (blending) i javna i privatna partnerstva (JPP)*

4.3.1. EGSO smatra da u slučajevima gdje vlade nisu u mogućnosti osigurati potrebna ulaganja iz javnih izvora i gdje ta ulaganja (naročito na području infrastrukture i javnih usluga) nisu komercijalno održiva, treba koristiti javno-privatna partnerstva (JPP) i takve projekte financirati pomoću kombiniranog financiranja u skladu s preporukama OECD-a⁽¹⁷⁾.

4.3.2. Projekti JPP-a moraju se osmišljavati u skladu s razvojnom strategijom svake pojedine zemlje, temeljiti se na studijama o izvedivosti, unaprijed uzimati u obzir čimbenike održivosti te se pridržavati načela transparentnosti, zajedničke odgovornosti i preuzetih obveza. Socijalne partnere i druge predstavnike civilnog društva treba uključiti u procjenu koristi koju ti projekti donose održivom razvoju te ih zadužiti za provjeru usklađenosti s konvencijama ILO-a.

4.3.3. Mješovito financiranje treba koristiti i u socijalnoj ekonomiji i održivim projektima integriranja ugroženih skupina u gospodarsko okruženje.

⁽¹⁵⁾ <http://www.oecd.org/corporate/mne/48004323.pdf>

⁽¹⁶⁾ <https://eiti.org/>

⁽¹⁷⁾ <http://www.oecd.org/governance/budgeting/PPP-Recommendation.pdf>

4.4. Strana ulaganja

4.4.1. Godine 2013. je priliv izravnih stranih ulaganja u zemlje u razvoju dosegao 778 milijardi američkih dolara, ali često nije jasno koji je njihov doprinos održivom razvoju. Samo se 2 % ukupnih izravnih stranih ulaganja u zemlje u razvoju odvaja za one najnerazvijenije. U podsaharskoj Africi ta se ulaganja većinom usmjeravaju na ekstraktivnu industriju i ne doprinose izravno ostatku ekonomije. Države koje su novi ulagači – poput Kine, Brazila i Indije – trebale bi u okviru svojih ulaganja u zemlje u razvoju u obzir uzeti načela održivog razvoja.

4.4.2. Prema studiji koju je provela nevladina organizacija EURODAD o financijama zemalja u razvoju, 2014. godine je odljev financijskih sredstava iz tih zemalja bio dvostruko veći od sredstava koja su u njih ušla izvana, uključujući službenu razvojnu pomoć, izravna strana ulaganja, dobrotvorna sredstva, prijenos dobitka, uštedevinu i druge izvore⁽¹⁸⁾. Treba osigurati da se ta sredstva u što većoj mjeri reinvestiraju u korist održivog razvoja u državama korisnicama.

4.4.3. Nacionalne razvojne strategije moraju predvidjeti i podršku ulaganjima. Za osiguranje izravnih stranih ulaganja i njihovo usmjeravanje ka ciljevima održivog razvoja moraju se stvoriti povoljne okolnosti poput mira, stabilnosti i dobrog upravljanja. Zemlje u razvoju trebale bi ciljeve održivog razvoja uključiti i u sporazume o ulaganjima koje zaključuju i za takva ulaganja ponuditi odgovarajuća jamstva. EGSO preporuča da agencije i financijske institucije za poticanje ulaganja u državama pošiljateljicama i državama primateljicama uspostave izravnu tehničku suradnju povezanu s nacionalnom strategijom održivog razvoja.

4.4.4. Treba promicati ulaganja s učinkom koja kratkoročno jamče određenu profitabilnost, ali će pružiti mogućnost dugoročne profitabilnosti zahvaljujući svojim socijalnim učincima kao što su izgradnja kapaciteta ili okoliša koji će dovesti do održivoga razvoja.

4.5. Inovativni i dopunski oblici financiranja

4.5.1. Skupno financiranje (*crowdfunding*) i ulaganje sredstva su koja potencijalno pružaju velike mogućnosti za financiranje manjih razvojnih projekata⁽¹⁹⁾. EGSO ukazuje na činjenicu da ta sredstva treba čim prije definirati te razraditi i odobriti njihov odgovarajući regulatorni okvir, kao što je preporučio u svom mišljenju⁽²⁰⁾.

4.5.2. EGSO pozdravlja sve veći broj međunarodnih dobrotvornih fondova, zaklada i programa koji promiču održivi razvoj, kao što su Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (*Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria*), Globalno partnerstvo za obrazovanje (*Global Partnership for Education*) i Savez GAVI (*GAVI Alliance*) koji potiče cijepjenje djece u najnerazvijenijim zemljama. Ti fondovi i zaklade u kojima javne institucije surađuju s privatnim donatorima i NVO-ima trebali bi bolje uskladiti svoje aktivnosti i usmjeriti ih ka ciljevima održivog razvoja.

4.5.3. Sredstva namijenjena službenoj razvojnoj pomoći koja nisu dodijeljena razvojnim projektima mogu se uložiti u razvojne investicijske fondove i osigurane obveznice kako bi se ostvarili kratkoročni prihodi i stvorili dodatni resursi⁽²¹⁾. To bi dugoročno pomoglo da se poveća količina sredstava potrebnih za razvojnu pomoć⁽²²⁾.

4.5.4. EGSO pozdravlja neke od prijedloga Vodeće skupine za inovativno financiranje razvoja⁽²³⁾ i podržava rad na stvaranju novih izvora za financiranje ciljeva održivog razvoja. Međutim, ti se novi izvori moraju svugdje dosljedno koristiti i ne smiju ugroziti konkurentnost dotičnog sektora, a njihova upotreba za postizanje ciljeva održivog razvoja mora biti transparentna. EGSO bi pozdravio dobrovoljnu globalnu inicijativu bankarskog sektora koja bi doprinijela financiranju raskoraka između potreba i dostupnih sredstava u cilju ostvarivanja ciljeva održivog razvoja.

⁽¹⁸⁾ <http://www.eurodad.org/Entries/view/1546315/2014/12/15/The-State-of-Finance-for-Developing-Countries-2014>

⁽¹⁹⁾ InfoDev, *Crowdfunding's Potential for the Developing World* (Potencijal skupnog financiranja za svijet u razvoju), 2013., Svjetska banka, Odjel za financije i razvoj privatnog sektora.

⁽²⁰⁾ Mišljenje EGSO-a *Oslobađanje potencijala skupnog financiranja u Europskoj uniji*, Bruxelles, SL C 451, 16.12.2014., str. 69.

⁽²¹⁾ Godišnja dodjela proračunskih sredstava za službenu razvojnu pomoć u potpunosti isključuje tu mogućnost.

⁽²²⁾ Belgijska organizacija za ulaganja (BIO), koju je vlada uspostavila za potporu poduzetničkom sektoru u afričkim državama, prenijela je dio svojih sredstava namijenjenih davanju kredita poduzetnicima u druge investicijske fondove i postupno ih je, po potrebi, iz njih uzimala.

⁽²³⁾ <http://www.leadinggroup.org/rubrique69.html>

4.5.5. Jedan od izvora koji se u ovom trenutku slabo koristi su financijska sredstva koja pristižu od dijaspore (tj. od onih koji svoju ušteđevinu prenose u državu iz koje potječu) i koja bi se također mogla upotrijebiti za postizanje ciljeva održivog razvoja. Troškove prebacivanja tih ušteđevina treba smanjiti. Članovima dijaspore treba omogućiti obrazovne i poticajne programe kojima će se potaknuti njihov interes za ulaganje u razvojne projekte, što će povećati vrijednost njihove ušteđevine i istodobno doprinijeti ostvarenju ciljeva održivog razvoja.

4.6. *Financiranje mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća*

4.6.1. Mikropoduzeća i MSP-i, koji predstavljaju glavni potencijal rasta i stvaranja novih radnih mjesta teško dolaze do dovoljnog financiranja. Taj je problem naročito izražen u najnerazvijenijim zemljama pa treba pronaći instrumente koji bi takvim poduzećima omogućili lakši pristup financijskim sredstvima. Pritom u obzir treba uzeti činjenicu da u zemljama u razvoju prevladavaju drugačija poduzeća, poput mikropoduzeća, malih trgovaca i, u poljoprivredi, malih obiteljskih imanja.

4.6.2. Postoje brojni različiti sustavi mikrokredita za mala i srednja poduzeća. Odbor najučinkovitijima smatra sustave koji koriste aplikacije mobilne telefonije. Također pozdravlja upotrebu mikrokredita za financiranje projekata zelene energije i inicijative kojima se nude beskamatni mikrokrediti. Krediti za MSP-e (od 10 000 do 200 000 USD), kojih nema dovoljno, mogli bi se zamijeniti kapitalnim najmom i drugim instrumentima. Mora se poticati razvoj financijskog tržišta i lokalnih banaka uključujući i lokalne dionike.

4.6.3. Potpore koje razvijene zemlje daju MSP-ima trebale bi uključivati prenošenje iskustava, menadžerskih vještina, stručnog znanja i iskustva, obuku za upravljanje financijama, financijsku pismenost i poticanje njihovog uključivanja u lanac vrijednosti i nabave. Europska unija trebala bi preporučiti primjenu načela koje je navela u svojoj direktivi o zakašnjelom plaćanju kako bi se poboljšalo financiranje MSP-a.

4.6.4. Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća u poljoprivrednom sektoru moraju se zaštititi od ulagačkih praksi čiji je cilj „grabež zemlje” što dovodi do njihove likvidacije. Pomoglo bi im i stvaranje instrumenata za osiguranje od posljedica klimatskih promjena. U razvojnim planovima ne smije se izostaviti podrška poduzećima socijalne ekonomije koja bi mogla odigrati ključnu ulogu u postizanju ciljeva održivog razvoja.

4.6.5. Za gospodarski i socijalni razvoj treba osigurati da najširi slojevi u zemljama u razvoju imaju pristup financijskim alatima poput osnovnih bankovnih računa ili mobilnih financijskih aplikacija.

4.7. *Uključivanje civilnog društva u razvojnu pomoć*

4.7.1. Civilno društvo u razvijenim zemljama, uključujući socijalne partnere i nevladine organizacije, izravno doprinosi razvoju i igra važnu ulogu jer pomaže usmjeravati razvojnu suradnju i prati njezinu učinkovitost⁽²⁴⁾.

4.7.2. Treba sustavno podržavati stvaranje i poboljšanje sustava za nadzor postupaka i rezultata razvojne pomoći u pojedinim zemljama uz neposredno uključivanje relevantnih organizacija civilnog društva. Time će se pomoći da se utvrde i uklone prepreke postizanju ciljeva održivog razvoja EGSO ima dugogodišnja pozitivna iskustva s aktivnostima zajedničkih odbora, platformi i savjetodavnih tijela, kao što su Odbor za praćenje AKP-EU, sastanci civilnog društva EU-a, Latinske Amerike i Kariba te drugih.

⁽²⁴⁾ Development Policy Forum, www.friendsofeurope.org/policy-area/global-europe/ i Policy Forum on Development, www.uclg.org

4.7.3. Socijalni partneri također spadaju među neposredne pružatelje razvojnih potpora. Sindikati u razvijenim zemljama provode društveno usmjerene razvojne projekte i podržavaju institucijski razvoj partnerskih sindikalnih organizacija. Organizacije poslodavaca, gospodarske komore, udruge MSP-a i sektorske udruge ostvaruju zajedničke projekte s partnerskim poslovnim organizacijama u zemljama u razvoju te im prenose svoja iskustva.

4.7.4. Nevladine organizacije igraju nezamjenjivu ulogu u razvojnoj pomoći, kako u razvijenim zemljama tako i u zemljama u razvoju. Naročito su aktivne na otklanjanju posljedica prirodnih nepogoda i humanitarnih katastrofa, a njihove aktivnosti na socijalnom planu uključuju zdravstvo, ravnopravnost spolova i obrazovanje. Uključuju i širu javnost te organiziraju prikupljanje sredstava, kampanje za podizanje svijesti itd. Zanimljiv je primjer i financiranje obrazovanja putem „posvajanja na daljinu”, što omogućava uspostavu međuljudskih odnosa između običnih građana.

4.7.5. EGSO poziva Europsku komisiju da rad europskih organizacija civilnog društva čiji je cilj ostvariti ciljeve održivog razvoja podrži primjerenim financiranjem programa za uspostavu institucija civilnog društva u državama partnerima. EGSO trenutno priprema informativno izvješće u kojem će preporučiti modele za učinkovito uključivanje civilnog društva u provedbu i nadzor razvojnog plana za razdoblje nakon 2015. godine, kojim će dopuniti ovo mišljenje.

Bruxelles, 2. srpnja 2015.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE
